

Sygn. akt III Ca 769/16

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Lucyna Morys - Magiera (spr.)

Sędziowie: SO Marcin Rak

SR del. Patrycja Reichel

Protokolant Iwona Reterska

po rozpoznaniu w dniu 30 listopada 2016 r. na rozprawie

sprawy z wniosku Starosty (...)

z udziałem J. P. , A. S. , O. S.

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji uczestnika J. P.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 19 listopada 2015 r., sygn. akt I Ns 1526/14

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Gliwicach do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

SSR del. Patrycja Reichel SSO Lucyna Morys - Magiera SSO Marcin Rak

Sygn. akt III Ca 769/16

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Gliwicach postanowieniem z dnia 19 listopada 2015 roku oddalił wniosek J. P. w przedmiocie zatwierdzenia uchylenia się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku oraz stwierdził, że spadek po S. K., z domu K., córce F. i Z., zmarłej dnia 15 kwietnia 2011 roku w P., ostatnio stale zamieszkałej w P. na podstawie ustawy nabyła córka J. P., z domu K., córka J. i S., w całości.

Nadto kosztami postępowania obciążył uczestników postępowania w zakresie przez nich poniesionym.

Orzeczenie to poprzedził ustaleniem, S. K. z domu K. zmarła w dniu 15 kwietnia 2011r w P. ostatnio stale przed śmiercią mieszkała w P. . Jej mężem był J. K. który zmarł w dniu 13 lutego 2006r W chwili śmierci była wdową.

Zmarła była raz zamężna. Jej mężem był J. K. który zmarł w dniu 13 lutego 2006r i z tego związku miała dwie córki A. S. i J. P.. Innych dzieci, w tym pozamałżeńskich i przysposobionych, nie miała. Nie sporządziła testamentu. Nie toczyło się postępowanie sądowe o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej .

W dniu 06.10.2011r A. S. przed notariuszem w kancelarii notarialnej złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku przypadający jej z mocy ustawy po matce S. K. .

W dniu 06.04.2012 r P. S. – wnuk spadkodawcy , przed notariuszem w kancelarii notarialnej złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku przypadający mu z mocy ustawy po babci S. K..

P. S. posiada jedyne dziecko uczestniczkę O. S. urodzoną w dniu (...)

Uczestniczka J. P. na rozprawie w dniu 19 listopada 2015r złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po zmarłej matce S. K.. J. P. nie została uznana za niegodną dziedziczenia po matce i nie zawierała z nią umowy o zrzeczeniu się dziedziczenia ustawowego .

W skład spadku po S. K. nie wchodzi gospodarstwo rolne, ani udział w jakimś gospodarstwie, ani żadna inna nieruchomość.

Starosta (...) w dniu 30.03.2011 wystąpił do Sądu Rejonowego w Mikołowie z wnioskiem o orzeczenie przepadku na rzecz Powiatu (...) pojazdu marki H. stanowiącego współwłasność J. K. i A. S.. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Mikołowie z dnia 09.06.2011r orzeczono przepadek pojazdu na rzecz Powiatu (...). Wskutek wniesionej apelacji wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach uchylono postanowienie Sadu rejonowego do ponownego rozpoznania . Starosta (...) zwrócił się o demontaż przedmiotowego pojazdu i jego wyrejestrowanie . Decyzją z dnia 25 sierpnia 2011r Starosta (...) wyrejestrował samochód osobowy marki H. z powodu przekazania do stacji demontażu . Współwłaściciel pojazdu J. K. zmarł . Przeprowadzono postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po J. K. postanowieniem z dnia 27 listopada 2007r Sądu Rejonowego w Gliwicach stwierdzono ,że spadek po J. K. na podstawie ustawy nabyli jego żona S. K. oraz córki J. P. i A. S. po 1/3 części każda z nich . Przed Sądem Rejonowym w Mikołowie pod sygn. I Ns 706/12 toczy się postępowanie z wniosku Starosty (...) z udziałem J. P. i A. S. o przepadek rzeczy – pojazdu marki H. . Postanowieniem z dnia 26 sierpnia 2013r sad zawiesił postępowanie albowiem wnioskodawca w tym postępowaniu nie przedłożył prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po zmarłej S. K. .

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Rejonowy wskazał, że wniosek o zatwierdzenie oświadczenia o uchyleniu się od nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym synu podlegał ocenie zgodnie z przepisami art. 1019 k.c. i 84 k.c.

Sąd Rejonowy przytaczając treści tych przepisów, stwierdził, że prawo do uchylenia się od skutków złożonego oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku albo skutków niezłożenia żadnego oświadczenia wygasa po upływie terminów z art. 88 § 2 k.c.

Sąd wskazał, że skoro wnioskodawczyni powoływała się na błąd, jej uprawnienie do uchylenia się od skutków niezachowania terminu do złożenia oświadczenia wygasa z upływem roku od wykrycia błędu. Z zeznań wnioskodawców wynika, że dowiedzieli się o istnieniu ewentualnych zobowiązań odnośnie składnika majątku spadkowego – samochodu w sierpniu 2014 roku co oznacza, że wystąpiła z niniejszym wnioskiem w ustawowym terminie.

Sąd wskazał, że J. P. formułując wniosek powołała się na błąd co do istnienia jakiegokolwiek majątku po spadkodawczyni. Błąd ten, w ocenie Sadu, nie jest błędem prawnie istotnym uzasadniającym zatwierdzenie uchylenia się od niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku. Sąd Rejonowy, nadto wskazując na obowiązki wynikające z art. 6 k.c. oraz art. 232 k.p.c., wskazał, że wnioskodawczyni nie zgłosiła wniosków dowodowych poprzestając na oświadczeniach zawartych w uzasadnieniu wniosku stwierdzając, że w jej mniemaniu cały majątek pozostały po spadkodawczyni , a wcześniej po jej małżonku został rozdysponowany pomiędzy jej dzieci.

Uwzględniając powyższe, Sąd uznał, wnioskodawczyni nie dołożyła należytej staranności w ustaleniu składu spadku po zmarłej matce której częścią jest udział 1/3 w majątku J. K. w szczególności tego czy pozostawili oni długi spadkowe, a zatem zaniechanie to uzasadnia postawienie zarzutu niestaranności, a konsekwencji, Sąd nie znalazł podstaw do

skutecznego uchylenia się przez wnioskodawczynię od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku.

Odnosząc się do wniosku o stwierdzenia nabycia spadku po zmarłej S. K. sąd stwierdził, że spadkodawczyni S. K. nie pozostawiła żadnego testamentu, powołanie do spadku po niej wynika z ustawy. Krąg spadkobierców określa art. 931 k.c. i nast.

Sąd ustalił, że zmarła w chwili śmierci była wdową. Miała dwójkę dzieci, J. P. i A. S.. A. S. złożyła skuteczne oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłej. Podobne oświadczenie złożył także jedyny zstępny to jest P. S. . P. S. posiada jedyne dziecko małoletnią O. S. która urodziła się po śmierci spadkodawcy, a zatem zgodnie z art. 927 § 1 k.c., nie mogła być spadkobiercą. Sąd stwierdził nadto, że uczestniczka J. P. nie została uznana za niegodną dziedziczenia i nie zawierała umowy o zrzeczeniu się dziedziczenia ustawowego .

Z tych względów, Sąd stwierdził, że uczestniczka J. P. jako dziecko zmarłej S. K. dziedziczy spadek w całości.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 §1 k.p.c.

Apelację od tego orzeczenia wniosła uczestniczka postępowania, w zakresie jej dotyczącym

Zarzuciła naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na rozstrzygnięcie, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia całości zebranego materiału dowodowego polegającą na pominięciu dowodów zalegających w aktach sprawy sygn. akt II Ns 867/06, a wskazujących na fakt, że uczestniczka A. S. swoim zachowaniem wprowadzała uczestniczkę J. P. w błąd co do składu majątku spadkowego, a nadto naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 1019 § 2 k.c. w zw. z art. 88 § 2 k.c. oraz art. 84 § 1 k.c. poprzez uznanie, że uczestniczka J. P. nie działała pod wpływem błędu co do przedmiotu spadku, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy potwierdza jej działanie pod wpływem błędu oraz że błąd ten miał charakter istotny.

Na tych podstawach wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu I Instancji i jego zmianę poprzez: a) przyjęcie wniosku uczestniczki J. P. o zatwierdzenie uchylenia się od skutków nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłej w dniu 15 kwietnia 2011 r. S. K., b) stwierdzenie, że uczestniczka J. P. nie nabyła spadku po zmarłej w dniu 15 kwietnia 2011 r. S. K., c) zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki J. P. kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja musiała odnieść skutek.

Sąd pierwszej rozpoznając sprawę nie dysponował wszystkimi istotnymi okolicznościami sprawy, co w sposób oczywisty prowadziło do wadliwości zaskarżonego rozstrzygnięcia. Wskazać bowiem należy, że na etapie postępowania odwoławczego ujawniona została okoliczność wskazująca na pozostawienie testamentu przez S. K. (k. 168).

Stosownie do regulacji prawnej z art. 670 k.p.c. Sąd spadku bada z urzędu, kto jest spadkobiercą. W szczególności bada, czy spadkobierca pozostawił testament, oraz wzywa do złożenia testamentu osobę, co do której będzie uprawdopodobnione, że testament u niej się znajduje.

Podniesiona w toku postępowania odwoławczego okoliczność pozostawienia przez spadkodawczynię testamentu, czyni zatem zasadnym stwierdzenie, że zaskarżonym postanowieniem sąd stwierdził nabycie tego spadku przez „niewłaściwych: spadkobierców. Powoduje to wadliwość zaskarżonego rozstrzygnięcia, niemniej jednak nie z wadliwości procedowania przed sądem spadku, gdyż w art. 926 § 2 k.c. ustanowione zostało pierwszeństwo dziedziczenia testamentowego przed ustawowym. Tym samym, powołanie spadkobierców do spadku na podstawie dziedziczenia ustawowego, było przynajmniej przedwczesne, o ile, wobec pozostawienia przez spadkodawcę

testamentu, całkowicie wykluczone. Czyni to zasadnym przyjęcie, że istota spraw nie została rozpoznana, gdyż sąd odwoławczy nie jest sądem spadku.

Z podanych powyżej względów zaskarżone postanowienie jest wadliwe i dlatego apelację uczestniczki J. P., jako uzasadnioną, uwzględniono orzekając jak w sentencji na mocy art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Sąd Rejonowy ponownie rozpoznając sprawę przeprowadzi postępowanie spadkowe pod kątem ważności przedłożonego dokumentu jako zawierającego rozrządzenia spadkodawcy , a następnie, w zależności od wyników poczynionych w tym zakresie ustaleń, dokonana wszelkich niezbędnych czynności zmierzających do prawidłowego stwierdzenia nabycia spadku.

SSR (del.) Patrycja Reichel SSO Lucyna Morys – Magiera SSO Marcin Rak